

HAJDÚ PÉTER

Ön sok helyen megfordul a világban. Mi a tapasztalata, hogyan látják hazánkat a fejlett világban?

– Szomorú történet ez. Én úgy nőtem föl, hogy mindig is jó volt magyarnak lenni, bárhová is ment az ember. 1990 előtt mindenki pozitívan fogadta a magyarokat, mert Béctől Canberráig különbséget tudtak tenni a kommuniszták, illetve a kormány, valamint az emberek, a társadalom között. Azt mondták, tudjuk, hogy a magyarok ennél többre hivatottak. A rendszerváltozást követő két évtizedben az éppen regnáló kormánnyal vagy szimpatizáltak, vagy nem, esetleg úgy gondolták, hogy csinálhatnánk jobban, de alapvetően szintén kedvezően nyilatkoztak az országról, annak népéről. Az elmúlt néhány évben azonban lassan megváltozott ez a hozzáállás. Lassan öt éve lesz, hogy egy varsói konferencián azzal viccelődtek az újságírók, vajon mit fog szólni a magyar vendég a rendezvényen elhangzottakhoz. Akkori vendéglátóm, egy volt miniszter azt találta mondani, „leave him alone, he is not the problem, he would be the solution” (ne bántásatok, nem ő a probléma, ő lehet a megoldás). Ez is azt mutatja, hogy egy ország a kormányától ugyan elválasztható, de csak bizonyos mértékig. Vagyis Berlinben, Brüsszelben vagy éppen Washingtonban különbséget tudnak tenni a kormány és a nép között, de azért felvetődik bennük, hogy miként lehet a jelenlegi kormány programjával és teljesítményével harmadszor is választást nyerni. Hogy van az, hogy a gazdasági kérdések iránt fogékony magyaroknak nem tűnnek föl a politikai, gazdasági és kulturális teljesítmény gyenge pontjai, és hogy van az, hogy gond nélkül elfogadják az emberek azt az illiberalizmust, ami ellen a nyolcvanas évek óta küzdenek Európában. Ezért bármerre is járok, azt érzem, hogy van egyfajta fenntartás, fejszólás, és összemosás az országot a kormányával, mert a kettőt csak részben lehet elválasztani egymástól. Még nagyobb meglepetés lesz az, amire én számítottam, nevezetesen, hogy miközben az Európai Néppárt összességében zsugorodni fog, a Fidesz növelheti európai képviselőinek számát. Összefoglalva elmondható, hogy érzékelhető a nagy és erősödő fenntartás Magyarországgal szemben.

– Az Éghajlat Kiadó gondozásában megjelent, *Válság-gazdaság-világ* című gazdaságtörténeli művében ön is emlegeti, hogy hazánk egyfajta külön státuszt szeretne magának a régióban. Mi ennek az alapja?

– Az előzőekben kifejtettek alapján azt hiszem, világos, hogy ennek ma semmi alapja nincs. Korábban ugyan vezetők voltunk a régióban, de ez nem annyira saját kiugró teljesítményünknek volt köszönhető, hanem a versenytársak gyengeségének. Mostanra ez a relatív versenyelőny megszűnt, s legfeljebb abban tűnünk ki a V4 országai közül, hogy nálunk utal-

Elvesztette az ország a vonzerejét

Csaba László: Észre kellene venni, hogy a kormánypropaganda és a valóság között óriási a szakadék

Egyre gyanakvóbb szemmel néznek külföldön hazánkra azt követően, hogy harmadszor is felhatalmazást kapott a kormányzásra az illiberális államot építő pártkoalíció. Egyetlen mutatóban sem tudunk kitűnni a régió országai közül, mert alacsony a termelékenység, gyenge a versenyképesség. A növekedés lassulása várható, mert el sem kezdtük a tudás alapú társadalom építését – nyilatkozta a Magyar Hangnak Csaba László közgazdász, akadémikus.

nak haza a legtöbbet a külföldön dolgozó magyarok. A számszerűsíthető mutatók egyikében sem állunk az élen: sem a működőtőke-áramlásban, sem a növekedésben, sem egyetlen más mutatóban. De az sem üdvözlendő, hogy különös dolgok miatt kerül hazánk a világ figyelmének középpontjába. Például azzal, amit Navracsics Tibor oktatásért, kultúráért, ifjúságpolitikáért és sportért felelős uniós biztos is említett: Magyarország azzal kerül a világsajtóba, hogy elüldözött egy egyetemet, a CEU-t. Vagy, hogy az ENSZ-ben óriási többséggel elfogadott migrációs ajánlatcsomag – tehát nem kötelező direktíva – öt ellenzője között ott vagyunk. Ezek semmiképpen sem emelik az ország versenyképességét a külföldi befektetők szemében. Fontos lenne tudatosítani, hogy sokkal nagyobb visszafogott-

ságra lenne szükség, mert nem nagyon tudjuk megmondani, milyen versenyelőnyünk van. Az biztos, hogy a munkabér nem jelent versenyelőnyt. Ha az egész adórendszert tekintjük, az sem, legfeljebb a társasági adó, de ugyanez elmondható a nyelvtudásról, a szakképzettségről és így tovább. Az országon belüli békeképesség persze előny, de azt azért nem mondhatjuk, hogy ez hatalmas pluszt jelent a „polgárháborús” Ausztriával szemben. Észre kellene venni, hogy az országról szóló kormánypropaganda és a realitások között óriási a szakadék. És ezt, akinek itt cége van, mind észleli és szóvá is teszi.

– Említette a CEU ügyét. Számított arra, hogy a konfliktus az egyetem elüldözésével zárul?

– Naiv emberként, illetve szakemberként azt gondoltam 2017

márciusában, megegyezés lesz, mert ez a lépés olyan fokon észszerűtlen gazdaságilag, politikailag és kultúrpolitikailag, hogy nem tudtam elképzelni, valóban sor kerülhet rá. Amikor megindult a támadás az egyetem ellen, s a tudományos világ egyöntetűen fellépett a CEU mellett, Palkovics László, az akkori oktatásért felelős államtitkár meglepetten mondta, nem gondolták, hogy az egyetem ilyen mértékben beágyazott a nemzetközi tudományos életbe. Jól mutatja ezt, hogy a CEU-n oktató Barabási Albert-László Lovász László akadémiai elnökkel és egy cseh professzorral együtt olyan kutatási támogatást kapott az Európai Kutatási Alaptól, amely magában nagyobb, mint az összes magyarországi egyetem által elnyert támogatás összesen. Úgy gondolom, a kormány feleslegesen erőlteti a Soros-kampányt, hiszen például a vizes vb is igazolja, hogy e nélkül is folytatható a kormánykampánya, eléri a hozzá hű választói réteget. Azért is gondoltam, hogy maradhat az egyetem, mert technikai értelemben 2017 júniusában megszületett az egyezség, amikor Palkovics László államtitkár, Al-

◀ **Csaba László szerint a kormány azt üzente a multiknak, eddig is velük volt és ezután is velük lesz. Orbán és a nagy átverés**

A SZERZŐ FELVÉTELE

tuszt Kristóf helyettes államtitkár és egykori tanítványom, Kumin Ferenc New Yorki-i főkonzul New York állammal aláírta az egyetem további működéséhez szükséges okmányokat. Tehát másfél év óta csak arra lenne szükség, hogy a kormány betérjessze azt az Országgyűlés elé. Mindebből világos, szó sincs arról, hogy a kormány megakarná kötni a szerződést.

– Az elmúlt hetekben a rabszolgatörvény néven elhíresült jogszabály mozgatta meg az ellenzéki tüntetőket. Valóban kiszűrnék a munkavállalókkal?

– Azt gondolom, hogy ezzel a kormány azt üzente a befektetőknek, a multinacionális vállalkozásoknak, hogy eddig is a ti pártotokon álltunk, és ezután is a ti pártotokon fogunk állni. E szimpátia kimutatásában nem mindig volt igazán sikeres a kormány, különösen a 2010–2013 közötti időszakban. Bár az akkori intézkedések is a tőke érdekeit képviselték, az üzenet azonban nem ment át. A mostani törvény megszavazásának üzenetét viszont azonnal megértették a multik. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a törvénytől semmi sem fog változni, hiszen sok területen eddig sem negyven óra volt a heti munkaidő. A jogszabály egyszerűen becikkelyezi az eddigi gyakorlatot, a munkavállalók helyzetét szinte egyáltalán nem befolyásolja. Viszont egyértelmű üzenet a nemzetközi cégeknek, hogy az ő érdekeiket támogató törvényeket hoznak. Ez jól mutatja, hogy bármi történjen is más területen – sajtó, demokrácia, CEU, rendőri fellépés –, folytatódhat az a kétarcú játék, amelynek ikonikus alakja Manfred Weber, az Európai Néppárt elnöke. Vagyis a kormány arra játszik, hogy ezeket a vállalatokat kiszolgálva tovább folytathatja eddigi politikáját, mert úgysem érdekel senkit, hogy mi is zajlik valójában Magyarországon. S ez még pénzbe sem kerül. Ráadásul a kormány még abban is bízhat, hogy az a tömeg, amely hatalmasnak látszik az Alkotmány utcában, elveszik a Kossuth téren. Azaz a kérdés nem mozgat meg olyan tömeget, amelytől félnivalója lenne a jelenlegi rezsimnek.

– Látványosan növekedett a magyar gazdaság 2018 harmadik negyedében. Ön hogyan értékeli ezt, s miképp alakulhat a jövő?

– Tavaly minden kedvezően alakult számunkra, ami egyszeri és megismételhetetlen: esett az olaj ára, a világszerte laza monetáris politika támogatta a magyar növekedést. Az USA-ban már elkezdődött a szigorítás, hamarosan követi azt az Európai Központi Bank is, és ettől nem tudja függetleníteni magát a magyar jegybank és az ország sem. Az egyszeri felhajtóerők kimerültek, ezért lassulásra kell számítani. Ezt erősíti, hogy gyenge a

magyar versenyképesség: az eddigi egyetlen előnyünket, a bérversenyképességet elinflálta az évek óta tartó béremelkedés. De versenyképességünket az is rontja, hogy nálunk kevés a tudásintenzív termék. Ugyanakkor nem nő a termelékenység – hiszen évek óta egyre többen ugyanakkora értéket termelünk –, a jelenlegi beruházások pedig nem a növekedést emelik, hanem bizonyos ágazatok magyar kézben tartásával az ellátás biztonságát. Azaz a jelenlegi trendek nem igazolják Varga Mihály pénzügyminiszter optimizmusát, amely szerint hosszabb távon is képes a magyar gazdaság 4-4,5 százalékos növekedésre.

– Sokan vizionálnak egy újabb válságot vagy legalábbis erőteljes lassulást. Felkészült erre az ország?

– A növekedés lassulására igen, a válságra viszont nem. Figyelembe kell azonban venni, hogy egy esetleges válság ismét a pénzügyi világot sújthatja leginkább. Miután nálunk fejletlen a pénzügyi szektor, s mert kiépült az a védőháló-rendszer, amely akadályozza a válság áttérjedését a reálgazdaságra, korlátozott lehet annak hatása.

– A fejlett világ már jó évtizede építi a tudásalapú társadalmat, mi viszont 2010 óta a munkaalapú társadalom építésével vagyunk elfoglalva. Látja jelét, hogy mi is elindulunk végre a helyes irányba?

– Bár valóban ideje lenne, de egyelőre nem látni, hogy a tudásba fektetnénk. Nyoma sincs az alapot jelentő korszerű közoktatásnak: folyamatos a forráskiadás, nem kellően differenciált a rendszer, nem tud mit kezdeni a gyerekek sokszínűségével. Hatalmas változásra lenne szükség. A felsőoktatás legalább részben a helyén van, léteznek magas szintű képzést adó műhelyek, ahol gondolkodni tanítják meg a hallgatókat. Aggasztó jel az is, hogy

A kormány arra játszik, hogy ezeket a vállalatokat kiszolgálva tovább folytathatja eddigi politikáját, mert úgysem érdekel senkit, hogy mi is zajlik valójában Magyarországon

a tudomány erősítése helyett annak szabadságát korlátozzák. Pedig soha nem tudni, egy-egy tudományos eredmény mikor és hol hasznosul. Mondok egy példát. Lovász László matematikus, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke – alapkutatóként – egy matematikai probléma megoldásaként olyan algoritmust alkotott, amelynek felhasználásával évekkel később az amerikai titkosszolgálatoknak sikerült megfejteniük az al-Kaida üzeneteinek titkosítását. Vagyis ideje lenne, hogy a kormány átgondolja a prioritásokat, mire érdemes és kell költeni az ország jólété érdekében.

Ilyen falu nincs még egy

A szavazatok 100 százalékaival lett független polgármester Vári Dávid Megyeren, célja egy gasztrofalu létrehozása

GRIMM BALÁZS

„Fú a szél, s a fagy kígyója sziszeg.” Huszonöt kilométerrel korábban, a Somlóhoz vezető bekötőútról nem takarították el a havat, mi lesz itt? – szorongok a Sümegi járásban lévő Megyerre tartva, ahol decemberben időközi önkormányzati választást tartottak, és ahol a független Vári Dávid a szavazatok 100 százalékaival lett polgármester. Igaz, egyetlen jelöltként. Somló ott az ország legkisebb borvidéke, de felkapott hely, 1200 pincéje van, itt meg összesen 19 ház áll, a nagy számok törvénye alapján traktorral sem jutok át a bekötőúton, hiába csak másfél kilométeres. Am a leágazáshoz érve kellemes meglepetés ér: az utat ugyanis nemhogy letakarították, de még a port is lefújták róla.

A tiszta út titkát már a frissen megválasztott polgármestertől tudom meg: azt szeretnék, hogy bárki eljusson hozzájuk, ezért reggel felkeltek, lapátot fogtak, és eltakarították a havat. A falu kritikus pontja a Marcal folyó fölött húzódó Pesti híd, amely egy lanka alján van, ott könnyű lenne megcsúszni autóval. „Pesti híd?” – kérdezem. „Igen, ha Pestnek van Megyeri hídjá, úgy gondoltuk, hogy akkor Megyernek meg legyen Pesti hídjá” – érkezik a válasz.

Megyeren nincsen bolt, se templom, se iskola, se kocsmá. Semmi nincsen. Illetve van egy telefonfülke meg egy harangláb, és rengeteg tuja a házak előtt, nehéz dolga van annak, aki egy jó utcaképet szeretne fotózni.

Ilyen falu nincs még egy az országban. Megyer Magyarország legkisebb népességű önálló települése. A villanyt 1959-ben vezették be, abban az évben kultúrházat, boltot és tűzoltószertárt is létesítettek. A második világháború előtt három kocsmája volt, most meg ugye egy sincs. A község 2015 február 23-án robbant be a köztudatba, amikor a település vezetői hirdetését adtak fel arról, hogy az egész falu kibérelhető. Ennek előzményeként az elvándorlásnak és az elöregedésnek köszönhetően Megyer néptelenedni kezdett, sok ház lakatlanul állt, így a község megvette azokat, és egy részüket vendégházzá alakították. A kibérelhető faluról még a The New York Times is cikkezett.

Az ötlet még a budapesti Pajer Kristóftól származik. Azt találta ki,

hogy a barátaival életet lehelnek apósa községébe, és olasz, illetve francia mintára a helyiek bevonásával vendégváro szövetségbe fognak. Pajer idővel polgármester lett, a tisztséget tíz éven át látta el. Az utolsó három évben Portsmouthban dolgozva telefonon egyengette a falu ügyeit, végül úgy döntött, letelepedik Angliában, ezért lemondott a polgármesterségről.

Vári Dáviddal a központnak tekinthető helyen, egy állandóan működő, de konyhával még nem rendelkező étteremben találkoztunk. Úgy érte, hogy szépen berendezett konyha az van, de egyelőre nem mindennap főznek benne, csak ha előre bejelentkezett vendégek érkeznek. És amit egy régi parasztház hátuljához tapasztott istállóból alakítottak át, de ennek semmi nyoma nincsen.

A választás.hu adatai szerint Megyeren a névjegyzékben szereplő választópolgárok száma: 27 fő. A december 9-én tartott időközi polgármester-választáson megjelent 12 fő (44,44%). Érvényes szavazatok száma: 12. Nyert Vári David független jelölt (100%).

Ottjártamkor teljesen üresek az utcák, semmi mozgás. Pedig jó volna megkérdezni a helyieket a változásról. Megyer néhány perc alatt bejárható, többször megteszem az utat oda-vissza, de csak két embert találok otthon, ők viszont nem szeretnének nyilatkozni. Azt azért megtudom, hogy a 27 választópolgár úgy 27, hogy vannak ide bejelentve osztrákok, budapestiek, ki tudja, még honnaniak, akiknek itt hétfégi házuk van, igazándiból viszont csak 13-an laknak Megyeren. „Tizenketten szavaztak, ki a tizenharmadik?” „Hát az új polgármester, de ő nem szavazott.”

▲ Vári Dávid saját gazdaságot, konyhakertet és állandóan üzemelő éttermet álmodott Megyere

A SZERZŐ FELVÉTELE

A polgármester intenzíven foglalkozik a vadászattal és a vadgasztronómiával. Németországban született, ott végezte az iskoláit, közzgazdász lett. Bejárta a fél világot, aztán egyszer Egerben meglátott egy néptáncbemutatót, amelynek hatására úgy érezte, ez az ő hazája, itt kell élnie. Budapestre költözött, létrehozott egy környezetvédelemmel foglalkozó vállalkozást. Lelkes hobbiakácsként élte az életét, otthon minden nap főzött, amikor is a barátja tudta nélkül benevezte egy tévés szakácsversenybe. A Konyhafőnök című műsorban a döntőig jutott, ez országos hírnevet hozott neki.

És egyben ugródeszkát is jelentett, ugyanis Sümegre került Egly Márk borászhoz séfnek, akire Pajer Kristóf Angliába költözése után a vendégváro szövetség működését bízta. Vári Dávidot Egly hívta Megyerre, hogy vigye a konyhát meg a gazdasági dolgokat.

Vári idővel eladta a vállalkozását, ideköltözött, intézte a falu dolgait, a lakók megkedvelték, és amikor Pajer Kristóf tavaly szeptemberben lemondott, megkérték, legyen ő a polgármester-jelölt. Miután megválasztották, első intézkedéseként saját pénzen vett egy fahasító gépet, mert szükség van rá az önkormányzati tüzelőhöz. Már ahhoz, amit a helyiek kapnak. Vári Dávid egyértelműen a vendéglátásra szeretné felfűzni Megyer jövőjét. Hiszi, hogy ez sikeresztori lehet. Az idejövőknél vendéglátást nyújtanak, a helyieknek meg – mint fogalmaz – előbb, mint több teljes állást. Pillanatnyilag közmunkásként dolgoznak, már aki munkaképes, ők tartják karban a falut. Vári úgy gondolja, két éven belül megoldható, hogy a közmunka helyett

mindenki a vendéglátásból keresse meg a kenyerét.

Idénre már 16 esküvő-foglalásuk van, télen pedig disznóöléseket tartanak társaságoknak, ennek hozadékaként disznósajtot eszegetünk beszélgetés közben. Ami a terveket illeti, a környezetvédelmi múlt miatt felvette a faluval a kapcsolatot a németországi vízügy, amely egy szennyvíztisztító bemutató állomást létesít a falu határában, és erre persze Megyer is rácsatlakozik. Nyár elején egy rendes, állandóan nyitva tartó éttermet szeretnének indítani, hogy Megyer igazi gasztrofalu legyen. Ehhez első lépésben egy konyhakertet alakítanak ki, azután állattartásba fognak, az a cél, hogy minél több dolog a saját gazdaságból kerüljön a konyhára. Közel a Balaton, a minőségi vendéglátásra egyre nagyobb az igény, ezért Váriék bizakodók.